

**UJEDINJENE
NACIJE**

Međunarodni rezidualni mehanizam
za krivične sudove

Predmet br. MICT-17-112-ES.2

Datum: 7. mart 2025.

Original: engleski

PREDSJEDNICA MEHANIZMA

Rješava: sudija Graciela Gatti Santana, predsjednica

Sekretar: g. Abubacarr M. Tambaou

Odluka od: 7. marta 2025.

TUŽILAC

protiv

JADRANKA PRLIĆA

JAVNA REDIGOVANA VERZIJA

**ODLUKA PO MOLBI ZA PRIJEVREMENO PUŠTANJE NA
SLOBODU JADRANKA PRLIĆA**

Zastupnik g. Jadranka Prlića:

g. Steven Becker

1. Ja, Graciela Gatti Santana, predsjednica Međunarodnog rezidualnog mehanizma za krivične sudove (dalje u tekstu: predsjednica, odnosno Mehanizam), rješavam po molbi za prijevremeno puštanje na slobodu koju je g. Jadranko Prlić podnio 7. marta 2024. (dalje u tekstu: Prlić, odnosno Molba).¹

I. KONTEKST

2. Dana 5. aprila 2004., Prlić se dobrovoljno predao Međunarodnom krivičnom sudu za bivšu Jugoslaviju (dalje u tekstu: MKSJ).² Na prvom stupanju pred sud izjavio je da nije kriv ni po jednoj tački optužnice koja je protiv njega podignuta.³

3. Dana 29. maja 2013., Pretresno vijeće III MKSJ-a (dalje u tekstu: Pretresno vijeće) proglasilo je Prlića krivim na osnovu člana 7(1) Statuta MKSJ-a (dalje u tekstu: Statut MKSJ-a) po više tačaka za teške povrede Ženevskih konvencija iz 1949.,⁴ kršenje zakona i običaja ratovanja⁵ i zločine protiv čovječnosti,⁶ te mu izreklo kaznu zatvora u trajanju od 25 godina.⁷

4. Dana 29. novembra 2017., Žalbeno vijeće MKSJ-a (dalje u tekstu: Žalbeno vijeće) je, između ostalog, (i) odbilo Prlićevu žalbu u cijelosti; (ii) poništilo nekoliko osuđujućih presuda izrečenih Prliću za određena krivična djela; (iii) potvrdilo preostale osuđujuće presude koje su mu izrečene; i (iv) potvrdilo kaznu zatvora od 25 godina.⁸

5. Dana 4. aprila 2019., Prlić je prebačen u Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske (dalje u tekstu: Ujedinjeno Kraljevstvo) na izdržavanje ostatka kazne.⁹

¹ Molba Jadranka Prlića za prijevremeno puštanje na slobodu, 7. mart 2024.

² *Tužilac protiv Jadranka Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-T, Presuda, 29. maj 2013. (prijevod na engleski jezik zaveden je 6. juna 2014.) (dalje u tekstu: Prvostepena presuda), tom 4, par. 1319, tom 5, Dodatak 2, par. 2, 33.

³ *Tužilac protiv Jadranka Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-I, transkript od 6. aprila 2004., str. 45. V. Prvostepena presuda, tom 5, par. 33.

⁴ Prlić je proglašen krivim za hotimično lišavanje života, protivpravno premještanje civila, protivpravnu deportaciju civila, protivpravno zatočenje civila, uništavanje imovine širokih razmjera koje nije opravdano vojnom nuždom i oduzimanje imovine širokih razmjera koje nije opravdano vojnom nuždom, a izvedeno je protivpravno i bezobzirno, kao teške povrede Ženevskih konvencija. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 278-279, 288, str. 430.

⁵ Prlić je proglašen krivim za pljačkanje javne i privatne imovine, protivpravni napad na civile, protivpravno terorisanje civila, protivpravni fizički rad i uništavanje ili hotimično nanošenje štete ustanovama namijenjenim religiji ili obrazovanju, kao kršenje zakona i običaja ratovanja. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 278-279, 288, str. 430.

⁶ Prlić je proglašen krivim za progone na političkoj, rasnoj i vjerskoj osnovi, ubistvo, silovanje, deportaciju, zatvaranje i druga nehumana djela, kao zločine protiv čovječnosti. V. Prvostepena presuda, tom. 4, par. 278-279, 288, p. 430.

⁷ Prvostepena presuda, tom. 4, str. 430.

⁸ *Tužilac protiv Jadranka Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-A, Presuda, 29. novembar 2017. (javno s povjerljivim Dodatkom C) (dalje u tekstu: Drugostepena presuda), tom 3, str. 1400-1401.

⁹ V. Odluka u vezi s prijevremenim puštanjem na slobodu Jadranka Prlića, 23. mart 2021. (dalje u tekstu: Odluka od 23. marta 2021.), str. 2; Nalog o određivanju države u kojoj će Jadranko Prlić izdržavati svoju kaznu, 14. decembar 2018., str. 2.

6. Dana 23. marta 2021., moj prethodnik odbio je Prličevu prvu molbu za prijevremeno puštanje na slobodu na osnovu toga što Prlić tada nije dosegao prag od dvije trećine izdržane kazne i što nisu pokazane uvjerljive ili izuzetne humanitarne okolnosti koje bi mu opravdale odobravanje prijevremenog puštanja na slobodu prije no što izdrži dvije trećine kazne.¹⁰

II. MOLBA

7. Dana 7. marta 2024., Prlić je podnio Molbu kojom traži da mu se odobri prijevremeno puštanje na slobodu nakon što je izdržao dvije trećine kazne.¹¹ U Molbi se ukazuje na to da bi Prlić, ukoliko bude prijevremeno pušten na slobodu, živio u [REDIGOVANO], u Republici Hrvatskoj (dalje u tekstu: Hrvatska).¹² Molba sadrži i Prličevu ličnu, javnu izjavu (dalje u tekstu: Izjava).¹³

8. Dana 15. marta 2024., zatražila sam od Sekretarijata Mehanizma (dalje u tekstu: Sekretarijat) da preduzme korake predviđene u paragrafima 9(b) i 9(c) važećeg Uputstva (MICT/3/Rev.3).¹⁴ Pored toga, od Sekretarijata sam zatražila, između ostalog, da što je moguće prije pribavi informacije navedene u paragrafima 10(a) do 10(c) i 10(e) Uputstva (MICT/3/Rev.3).¹⁵

9. Dana 26. marta 2024., pozvala sam vlasti Hrvatske da, između ostalog, dostave sve stavove koje žele iznijeti u vezi s Molbom i Prličevom napomenom da bi, ukoliko bude prijevremeno pušten na slobodu, živio u [REDIGOVANO], u Hrvatskoj i da ukažu na to da li bi bile voljne nadzirati sve uslove koje bi postavio Mehanizam u slučaju prijevremenog puštanja na slobodu u ovom predmetu i da li bi pružile garancije u tom smislu.¹⁶

10. Dana 11. aprila 2024., primila sam *note verbale* Ambasade Hrvatske u Kraljevini Nizozemskoj (dalje u tekstu: Nizozemska) kojom se dostavljaju tražene informacije.¹⁷

¹⁰ Odluka od 23. marta 2021., str. 4-5.

¹¹ Molba, par. 6, 36.

¹² Molba, par. 34.

¹³ Molba, Dodatak B.

¹⁴ Interni memorandum predsjednice upućen sekretaru Mehanizma (dalje u tekstu: sekretar) od 15. marta 2024. (povjerljivo) (dalje u tekstu: Memorandum od 15. marta 2024.), par. 3. V. Uputstvo za rad prilikom rješavanja po molbama za pomilovanje, ublažavanje kazne ili prijevremeno puštanje na slobodu osoba koje su osudili MKSR, MKSJ ili Mehanizam, MICT/3/Rev.3, 15. maj 2020. Napominjem da je revidirana verzija Uputstva u vezi s ovim stupila na snagu 1. jula 2024. V. Uputstvo za rad prilikom rješavanja po molbama za pomilovanje, ublažavanje kazne ili prijevremeno puštanje na slobodu osoba koje su osudili MKSR, MKSJ ili Mehanizam, MICT/3/Rev.4, 1. juli 2024. (dalje u tekstu: Uputstvo). Izmjene u posljednjem Uputstvu nemaju uticaja na razmatranje Molbe i, osim ako nije drugačije navedeno, reference će se odnositi na trenutnu verziju.

¹⁵ Memorandum od 15. marta 2024., par. 4.

¹⁶ Poziv Republici Hrvatskoj u vezi s Molbom za prijevremeno puštanje na slobodu Jadranka Prlića, 26. mart 2024. (povjerljivo i *ex parte*), str. 2.

¹⁷ *Note verbale* Ambasade Hrvatske u Kraljevini Nizozemskoj upućena Mehanizmu, od 11. aprila 2024., kojom se dostavlja dopis ministra pravosuđa i uprave Hrvatske predsjednici od 8. aprila 2024. (dalje u tekstu: Dopis ministra pravosuđa Hrvatske od 8. aprila 2024.). Dopis ministra pravosuđa Hrvatske od 8. aprila 2024. zaveden je u spis na povjerljivoj i *ex parte* osnovi 18. aprila 2024.

11. Dana 24. aprila 2024., sekretar mi je proslijedio memorandum Tužilaštva Mehanizma (dalje u tekstu: Tužilaštvo) od 19. aprila 2024., u kojem Tužilaštvo dostavlja svoje komentare i informacije u vezi s Molbom.¹⁸
12. Dana 21. maja 2024., sekretar mi je dostavio pregled izvještaja iz sredstava javnog informisanja u vezi s Prlićem, objavljenih u regionu bivše Jugoslavije od marta 2022., kao i spisak udruženja žrtava u vezi sa zločinima za koje je Prlić osuđen.¹⁹
13. Dana 3. juna 2024., zatražila sam od Sekretarijata da uputi pozive relevantnim udruženjima žrtava da dostave svoje stavove u vezi s Molbom, ako žele.²⁰
14. Dana 13. juna 2024., sekretar mi je dostavio strogo povjerljivi memorandum Službe za podršku i zaštitu svjedoka Mehanizma (dalje u tekstu: WISP), kojim se dostavljaju informacije u vezi sa svjedocima koji su iznijeli dokaze protiv Prlića ili koji su svjedočili u njegovom predmetu.²¹
15. Dana 12. jula 2024., primila sam *note verbale* Ambasade Ujedinjenog Kraljevstva u Nizozemskoj kojom se dostavljaju tražene informacije.²²
16. Dana 5. avgusta 2024., sekretar mi je dostavio odgovore primljene od pet udruženja žrtava.²³

¹⁸ Interni memorandum sekretara upućen predsjednici, 24. april 2024. (povjerljivo), kojim se proslijeđuje Interni memorandum službenika zaduženog za ogranak Tužilaštva u Haagu upućen nadležnom službeniku ogranka Sekretarijata u Haagu od 19. aprila 2024. (povjerljivo) (dalje u tekstu: Memorandum Tužilaštva). Memorandum Tužilaštva sadrži spisak udruženja žrtava i relevantne izvještaje iz sredstava javnog informisanja. V. Memorandum Tužilaštva, dodaci A-B.

¹⁹ Interni memorandum sekretara upućen predsjednici, 21. maj 2024. (povjerljivo), kojim se proslijeđuje Interni memorandum službenika za odnose s javnošću upućen sekretaru od 21. maja 2024.

²⁰ Interni memorandum predsjednice upućen sekretaru, 3. juni 2024. (povjerljivo), par. 2-4.

²¹ Interni memorandum sekretara upućen predsjednici, 13. juni 2024. (strogo povjerljivo), kojim se proslijeđuje Interni memorandum šefa WISP-a upućen sekretaru od 13. juna 2024. (strogo povjerljivo) (dalje u tekstu: Memorandum WISP-a).

²² *Note verbale* Ambasade Ujedinjenog Kraljevstva u Nizozemskoj od 12. jula 2024. kojom se dostavlja dopis Službe Njegovog veličanstva za zatvore i uslovno puštanje na slobodu, otok Wight od 4. jula 2024. i prilozi (dalje u tekstu: Izvještaj Ujedinjenog Kraljevstva). Izvještaj Ujedinjenog Kraljevstva sadrži: (i) sažetak i komentare zatvorskih vlasti, uključujući i izvode iz Prlićeve zatvorske evidencije; (ii) dopis zatvorskog ljekara opšte prakse u vezi s Prlićem; (iii) Izjavu; i (iv) izvještaj psihologa u vezi s Prlićem. Napominjem da vlasti Ujedinjenog Kraljevstva ukazuju na to da Prlić "treba da bude pušten na slobodu najkasnije 16. avgusta 2031." V. Izvještaj Ujedinjenog Kraljevstva, Dodatak D, str. 33. Prema izračunu Mehanizma, Prlić će kaznu u cijelosti izdržati 16. avgusta 2032.

²³ Interni memorandum sekretara upućen predsjednici, 5. avgust 2024. (povjerljivo), par. 4, kojim se proslijeđuje dopis predsjednika Udruženja logoraša Bosne i Hercegovine upućen Sekretarijatu od 5. jula 2024. (dalje u tekstu: Dopis Udruženja logoraša); dopis Udruženja žrtava i svjedoka genocida Sekretarijatu od 16. jula 2024. (dalje u tekstu: Dopis Udruženja žrtava i svjedoka genocida); dopis predsjednika Upravnog odbora Udruženja logoraša Mostar upućen Sekretarijatu od 16. jula 2024. (dalje u tekstu: Dopis Udruženja logoraša Mostar); *e-mail* poruka Odbora roditelja pripadnika Armije Bosne i Hercegovine Vranica Mostar upućena predsjednici od 16. jula 2024 (dalje u tekstu: *E-mail* poruka Odbora Vranica); i dopis predsjednika Udruženja građana civilnih žrtava rata upućen Mehanizmu od 16. jula 2024. (dalje u tekstu: Dopis Udruženja civilnih žrtava rata).

17. Dana 26. septembra 2024., zatražila sam od sekretara da, u skladu s paragrafom 12 Uputstva, dostavi Prliću, na jeziku koji on razumije, odabrani materijal prikupljen u kontekstu Molbe.²⁴

18. Dana 10. decembra 2024., Prlić je dostavio argumentaciju u vezi s materijalom koji se odnosi na Molbu, koji mu je proslijeđen.²⁵

19. U vezi s Molbom, konsultovala sam se sa sudijom Jean-Claudeom Antonettijem, sudijom Carmelom Agiusom i sudijom Liu Daqunom koji su bili sudije vijeća koja su izrekla kazne,²⁶ u skladu s pravilom 150 Pravilnika o postupku i dokazima Mehanizma (dalje u tekstu: Pravilnik) i paragrafom 16 Uputstva.

III. MJERODAVNO PRAVO

20. Prema članu 25(2) Statuta Mehanizma (dalje u tekstu: Statut), Mehanizam nadgleda izvršenje kazni koje je izrekao Međunarodni krivični sud za Ruandu (dalje u tekstu MKSR), MKSJ ili Mehanizam, uključujući provođenje sporazuma o izvršenju kazne koje su Ujedinjene nacije sklopile s državama članicama.

21. Na osnovu člana 26 Statuta, pomilovanje ili ublažavanje kazne moguće je samo ako predsjednik tako odluči, na temelju interesa pravde i opštih pravnih načela. Iako član 26 Statuta, kao i odgovarajuće odredbe statuta MKSR-a i MKSJ-a prije njega, ne pominje konkretno molbe za prijevremeno puštanje na slobodu osuđenih osoba, Pravilnik odražava ovlaštenje predsjednika da rješava po takvim zahtjevima i ustaljenu praksu MKSR-a, MKSJ-a i Mehanizma s tim u vezi.

22. Pravilo 150 Pravilnika predviđa da predsjednik, nakon što mu se direktno obrati osuđena osoba, odlučuje, poslije savjetovanja sa sudijama vijeća koje je izreklo kaznu i koji su još uvijek sudije Mehanizma, da li je primjereno osuđenog pomilovati, ublažiti mu kaznu ili ga prijevremeno pustiti na slobodu.

23. Opšti standardi za odobravanje prijevremenog puštanja na slobodu navedeni su u pravilu 151 Pravilnika koje kaže da predsjednik, prilikom utvrđivanja da li je primjereno osuđenog pomilovati, ublažiti mu kaznu ili ga prijevremeno pustiti na slobodu, uzima u obzir, između ostalog, težinu krivičnog djela ili krivičnih djela za koje je zatvorenik osuđen, postupanje prema

²⁴ Interni memorandum predsjednice upućen sekretaru, 26. septembar 2024. (povjerljivo), par. 2. Materijal je poslat Prliću 15. novembra 2024, a on ga je primio 30. novembra 2024.

²⁵ Podnesak Jadranka Prlića na osnovu paragrafa 13 Uputstva za rad prilikom rješavanja po molbama za pomilovanje, ublažavanje kazne ili prijevremeno puštanje na slobodu, 10. decembar 2024. (dalje u tekstu: Komentari).

²⁶ V. generalno Prvostepena presuda; Drugostepena presuda.

zatvorenicima u sličnoj situaciji, uolikoj mjeri je zatvorenik pokazao da se rehabilitovao, kao i eventualnu značajnu saradnju s tužiocem.

24. Paragraf 5 Uputstva predviđa da osuđena osoba može predsjedniku direktno uputiti molbu za pomilovanje, ublažavanje kazne ili prijevremeno puštanje na slobodu ako smatra da ispunjava uslove.

25. Paragraf 10 Uputstva ukazuje na to da predsjednik može, direktno ili posredstvom Sekretarijata, prikupiti informacije koje smatra relevantnim za utvrđivanje da li je pomilovanje, ublažavanje kazne ili prijevremeno puštanje na slobodu primjereno. Paragraf 12 Uputstva predviđa da predsjednik, kada sve tražene informacije budu primljene, prosljeđuje relevantne informacije, direktno ili posredstvom Sekretarijata, osuđenoj osobi na jeziku koji razumije. U Paragrafu 13 Uputstva navodi se da osuđena osoba, po prijemu informacija, na raspolaganju ima 14 dana da pregleda informacije, nakon čega može dostaviti pismeni podnesak kao odgovor.

26. Paragraf 19 Uputstva konkretno navodi da predsjednik utvrđuje da li treba odobriti prijevremeno puštanje na slobodu, na osnovu interesa pravde i opštih pravnih načela, uzimajući u obzir sve kriterijume konkretno navedene u pravilu 151 Pravilnika, kao i sve druge informacije i stavove sudija konsultovanih u skladu s pravilom 150 Pravilnika. Paragraf 20 Uputstva napominje da prijevremeno puštanje na slobodu može biti odobreno pod određenim uslovima.

27. Član 3(2) sporazuma o izvršenju kazni između Ujedinjenih nacija i Ujedinjenog Kraljevstva,²⁷ koji se primjenjuje *mutatis mutandis* na Mehanizam,²⁸ predviđa da se uslovi boravka u zatvoru određuju prema zakonima Ujedinjenog Kraljevstva, pod nadzorom Mehanizma. Član 8 dalje kaže da predsjednik, u konsultaciji sa sudijama Mehanizma, utvrđuje da li je prijevremeno puštanje na slobodu, pomilovanje ili ublažavanje kazne primjereno.

IV. ANALIZA

A. Ispunjenost uslova

28. Ranijim odlukama utvrđeno je da sve osobe koje izdržavaju kaznu pod nadzorom Mehanizma ispunjavaju uslove za razmatranje prijevremenog puštanja na slobodu nakon što su izdržale dvije trećine svoje kazne bez obzira na to: (i) da li im je kaznu izrekao MKSR, MKSJ ili Mehanizam; (ii) gdje se izdržava kazna; i (iii) da li je pitanje iznijeto predsjedniku direktnom molbom osuđene

²⁷ Sporazum između Ujedinjenih nacija i Vlade Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske o izvršenju kazni međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju, 11. mart 2004.

²⁸ V. Rezolucija Savjeta bezbjednosti 1966 (2010), 22. decembar 2010., par. 4.

osobe ili obavještenjem relevantne države izvršenja kazne.²⁹ Nadalje izdržavanje dvije trećine kazne opisano je u jurisprudenciji Mehanizma kao “u suštini, kriterij prihvatljivosti”.³⁰

29. Prlić je izdržao dvije trećine kazne u aprilu 2024.³¹ i stoga ispunjava uslov da mu se razmotri molba za prijevremeno puštanje na slobodu.

B. Opšti standardi za odobravanje prijevremenog puštanja na slobodu

30. Prema jurisprudenciji Mehanizma, osuđena osoba koja je izdržala dvije trećine kazne samo ispunjava uslove za razmatranje molbe za prijevremeno puštanje na slobodu, a ne stiče pravo na takvo puštanje.³² U tom kontekstu, neophodno je da prilikom utvrđivanja da li je prijevremeno puštanje na slobodu primjereno, analiziram i razmotrim trenutne okolnosti u vezi s osuđenom osobom, uzimajući u obzir popis nekih, ali ne i svih faktora navedenih u pravilu 151 Pravilnika.³³ S tim u vezi, vrijeme koje je proteklo ne može samo po sebi predstavljati dovoljan razlog za prijevremeno puštanje na slobodu.³⁴

1. Težina krivičnih djela

31. Po mom mišljenju, prijevremeno puštanje na slobodu osoba koje su MKSR, MKSJ ili Mehanizam osudili za genocid, zločine protiv čovječnosti ili ratne zločine trebalo bi odobravati samo izuzetno.³⁵

²⁹ *Tužilac protiv Dragomira Miloševića*, predmet br. MICT-16-98-ES, Odluka po Molbi za prijevremeno puštanje na slobodu Dragomira Miloševića, 13. decembar 2024. (javno redigovano) (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Milošević*), par. 28; *Tužilac protiv Sredoja Lukića*, predmet br. MICT-13-52-ES.2, Odluka po Molbi za prijevremeno puštanje na slobodu Sredoja Lukića, 17. oktobar 2024. (javno redigovano) (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Lukić*), par. 31; *Tužilac protiv Radislava Krstića*, predmet br. MICT-13-46-ES.1, Odluka u vezi s prijevremenim puštanjem na slobodu Radislava Krstića, 10. septembar 2019. (javno redigovano), par. 16, 18.

³⁰ Odluka u predmetu *Milošević*, par. 28; Odluka u predmetu *Lukić*, par. 31; *Tužilac protiv Paula Bisengimane*, predmet br. MICT-12-07, Odluka predsjednika u vezi s prijevremenim puštanjem na slobodu Paula Bisengimane i po Zahtjevu za podnošenje javne redigovane Molbe, 11. decembar 2012. (javno redigovano) (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Bisengimana*), par. 19.

³¹ Odluka od 23. marta 2021., str. 4-5.

³² *Tužilac protiv Radislava Krstića*, predmet br. MICT-13-46-ES.1, Odluka po Molbi za prijevremeno puštanje na slobodu Radislava Krstića, 3. februar 2025. (javno redigovano) (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Krstić* od 3. februara 2025.), par. 27; Odluka u predmetu *Milošević*, par. 30; *Tužilac protiv Stanislava Galića*, predmet br. MICT-14-83-ES, Odluka o prijevremenom puštanju na slobodu Stanislava Galića, 26. juni 2019. (javno redigovano), par. 24.

³³ Odluka u predmetu *Krstić* od 3. februara 2025., par. 27; Odluka u predmetu *Milošević*, par. 30; *Tužilac protiv Radislava Krstića*, predmet br. MICT-13-46-ES.1, Odluka po Molbi za prijevremeno puštanje na slobodu Radislava Krstića, 15. novembar 2022. (javno redigovano) (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Krstić* od 15. novembra 2022.), par. 32.

³⁴ Odluka u predmetu *Krstić* od 3. februara 2025., par. 27; Odluka u predmetu *Milošević*, par. 30; *Tužilac protiv Brune Stojića*, predmet br. MICT-17-112-ES.3, Odluka po Molbi za prijevremeno puštanje na slobodu Brune Stojića, 17. januar 2024. (javno redigovano), par. 100.

³⁵ Odluka u predmetu *Milošević*, para. 31; Odluka u predmetu *Lukić*, par. 34; Odluka u predmetu *Krstić* od 15. novembra 2022., par. 33.

32. U vezi s težinom krivičnih djela, ranijim odlukama utvrđeno je: (i) da bi, kao opšte pravilo, kaznu trebalo izdržati u cijelosti, s obzirom na težinu krivičnih djela u nadležnosti MKSR-a, MKSJ-a i Mehanizma, osim ukoliko se može pokazati da bi osuđenoj osobi trebalo odobriti prijevremeno puštanje na slobodu; (ii) mada težina krivičnih djela nije jedini faktor prilikom ocjenjivanja molbe za prijevremeno puštanje na slobodu na osnovu 151 Pravilnika, ona je ipak faktor od suštinske važnosti; (iii) što je kažnjivo ponašanje o kojem je riječ bilo teže, to je više potrebno da pokazivanje rehabilitacije bude što uvjerljivije; i (iv) iako se težina zločina sama za sebe ne može smatrati faktorom koji osuđenu osobu lišava mogućnosti da iznese svoju argumentaciju u prilog prijevremenom puštanju na slobodu, može se reći da ona određuje prag koji argumenti u prilog prijevremenom puštanju na slobodu moraju da dosegnu.³⁶

33. Kako se navodi gore u tekstu, Prlić je proglašen krivim na osnovu člana 7(1) Statuta MKSJ-a po više tačaka Optužnice za teške povrede Ženevskih konvencija iz 1949., kršenja zakona i običaja ratovanja i zločine protiv čovječnosti.³⁷

34. Prema zaključcima Pretresnog i Žalbenog vijeća, udruženi zločinački poduhvat (dalje u tekstu: UZP) nastao je još sredinom januara 1993., a cilj mu je bio uspostavljanje hrvatskog entiteta u Bosni i Hercegovini kojim bi se obnovile ranije granice i omogućilo ponovno ujedinjenje hrvatskog naroda.³⁸ Zajednički zločinački cilj ovog UZP-a bila je dominacija Hrvata putem etničkog čišćenja muslimanskog stanovništva.³⁹ Konstatovano je da su članovi UZP-a stavili u pogon “čitav sistem deportacije muslimanskog stanovništva [Hrvatske Republike Herceg-Bosne (HR H-B)] koji se sastojao u raseljavanju i zatočenju civila, u ubijanju i uništavanju imovine tokom napada, u zlostavljanju i razaranju prilikom akcija deložacije, u zlostavljanju i lošim uslovima zatočenja, kao i u opštem i gotovo sistematskom korištenju zatočenika za fizički rad na linijama fronta, a ponekad čak i za živi štit, kao i u ubijanju i zlostavljanju povezanom s tim prisilnim radom i živim štitovima, te, najzad, u raseljavanju zatočenika i njihovih porodica van teritorije [Hrvatske Zajednice i Republike Herceg-Bosne (HZ(R) H-B)] nakon njihovog oslobađanja”.⁴⁰

³⁶ Odluka u predmetu *Milošević*, par. 32; Odluka u predmetu *Lukić*, par. 35; *Tužilac protiv Radivoja Miletića*, predmet br. MICT-15-85-ES.5, Odluka u vezi s prijevremenim puštanjem na slobodu Radivoja Miletića, 5. maj 2021. (javno redigovano), par. 39.

³⁷ V. gore, par. 3-4.

³⁸ Drugostepena presuda, tom 2, par. 782; Prvostepena presuda, tom 4, par. 24, 41, 43-44.

³⁹ Drugostepena presuda, tom 2, par. 791; Prvostepena presuda, tom 4, par. 41. V. prvostepena presuda, tom 4, par. 65-66.

⁴⁰ Prvostepena presuda, tom 4, par. 66. V. Prvostepena presuda, tom 3, par. 645-648; prvostepena presuda, tom 4, par. 68.

35. Pretresno i Žalbeno vijeće zaključili su da je Prlić bio jedan od “glavnih članova” ovog UZP-a i da mu je davao značajan doprinos u periodu od januara 1993. do aprila 1994.⁴¹ Konkretno, konstatovano je da je Prlić kao predsjednik Hrvatskog vijeća obrane (dalje u tekstu: HVO), a zatim i kao predsjednik Vlade HR H-B, imao ključnu ulogu u počinjenju zločina na osnovu svoje funkcije i ovlaštenja i da je zloupotrijebio svoju vlast kako bi omogućio zločine koristeći resurse kojima je raspolagao za njihovo ostvarivanje.⁴² Konkretnije, Prlić je “planirao, omogućio i podsticao” zločine koje su počinili pripadnici HVO-a, “podržavao politiku raseljavanja zatočenih Muslimana i njihovih porodica iz HZ(R) H-B” i “svjesno zatvarao oči pred zločinima” i “sve nasilnijim HVO-ovim akcijama etničkog čišćenja muslimanskog stanovništva”.⁴³ Nadalje, Prlić je imao namjeru ostvarivanja zajedničkog zločinačkog cilja i s drugim članovima UZP-a je dijelio diskriminatornu namjeru protjerivanja muslimanskog stanovništva iz HZ(R) H-B.⁴⁴

36. Prlić priznaje težinu i ozbiljnost krivičnih djela za koja je osuđen.⁴⁵ S tim u vezi, napominjem da je Pretresno vijeće utvrdilo da krivična djela za koja je osudilo Prlića i njegove saoptužene predstavljaju napad širokih razmjera počinjen na teritoriji osam opština u Bosni i Hercegovini tokom perioda od oko jedne i po godine, od jeseni 1992. do početka 1994., koji je doveo do “hiljada žrtava”.⁴⁶ Pretresno vijeće je naglasilo “razmjer[e] i brutalnost zločina” i “sam[u] prirod[u] povreda” kao dokaz da su ti zločini ekstremno teški.⁴⁷ Pretresno vijeće je dalje primijetilo da su mnoge žrtve bile posebno ranjive, da su pretrpjele fizičke i psihičke patnje, te da su mnogi izgubili život, članove porodice i imovinu.⁴⁸ Isto tako, Žalbeno vijeće je, kada je potvrdilo presudu izrečenu Prliću uprkos tome što je poništilo niz osuđujućih presuda, još jednom utvrdilo da je on i dalje osuđen za “veoma teške zločine”.⁴⁹

37. S obzirom na gore navedeno, nema sumnje u veliku težinu Prličevih zločina. Shodno tome, smatram da ovaj faktor značajno preteže protiv prijevremenog puštanja na slobodu.

2. Postupanje sa zatvoreniciima u sličnoj situaciji

38. Prilikom razmatranja postupanja sa zatvoreniciima u sličnoj situaciji, u odlukama o prijevremenom puštanju na slobodu naglašava se da se smatra da su osobe koje je osudio MKSJ,

⁴¹ Prvostepena presuda, tom 4, par. 271-276, 1225, 1230.

⁴² Drugostepena presuda, tom 1, par. 4; Prvostepena presuda, tom. 4, par. 270, 1318.

⁴³ Prvostepena presuda, tom 4, par. 271-273, 275.

⁴⁴ Drugostepena presuda, tom 2, par. 1400; Prvostepena presuda, tom 4, par. 276.

⁴⁵ Komentari, par. 10; Molba, par. 11.

⁴⁶ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1297.

⁴⁷ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1302. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 1306.

⁴⁸ Prvostepena presuda, tom 4, par. 1304-1305. V. Prvostepena presuda, tom 4, par. 1303.

⁴⁹ Drugostepena presuda, tom 3, par. 3360.

poput Prlića, “u sličnoj situaciji” kao i svi drugi zatvorenici pod nadzorom Mehanizma.⁵⁰ Prag ispunjavanja uslova izdržane dvije trećine kazne primjenjuje se na sve osobe koje izdržavaju kaznu pod nadzorom Mehanizma.⁵¹

39. Kako se napominje gore u tekstu, Prlić, budući da je prošao ovaj prag od dvije trećine u aprilu 2024.,⁵² zaista ispunjava uslov da mu se razmotri molba za prijevremeno puštanje na slobodu.

3. U kojoj mjeri je pokazana rehabilitacija

40. Odluku o tome da li da odobri prijevremeno puštanje na slobodu donosi predsjednik na temelju interesa pravde i opštih pravnih načela, uzimajući u obzir, između ostalog, kriterijume navedene u pravilu 151 Pravilnika.⁵³ Pokazivanje rehabilitacije od strane zatvorenika samo je jedan faktor koji treba razmotriti prilikom donošenja odluke po takvoj molbi.⁵⁴

41. Prije nego što pređem na individualizovanu ocjenu o tome u kojoj mjeri je Prlić pokazao da se rehabilitovao, napominjem da se u jurisprudenciji Mehanizma detaljno opisuju određeni elementi relevantni za to da li je osuđena osoba pokazala da se rehabilitovala u smislu pravila 151 Pravilnika i smatram da je primjereno da to ovdje izložim.⁵⁵

42. Postoji više pozitivnih pokazatelja rehabilitacije osoba koje su osudili MKSR, MKSJ ili Mehanizam i uključuju sljedeće: (i) prihvatanje odgovornosti za zločine za koje je neka osoba osuđena ili za radnje kojima je omogućeno počinjenje zločina; (ii) znakove kritičkog razmišljanja osuđene osobe o svojim zločinima; (iii) javno ili privatno izražavanje istinskog kajanja ili žaljenja; (iv) radnje preduzete u cilju jačana pomirenja ili traženja oprost; (v) dokaze o tome da osuđena osoba ima pozitivan stav prema osobama drugog porijekla, imajući u vidu diskriminatorni motiv nekih od zločina; (vi) učešće u programima rehabilitacije u zatvoru; (vii) duševno zdravlje osuđene osobe; i (viii) pozitivnu ocjenu izgleda osuđene osobe za resocijalizaciju.⁵⁶ Ovo je lista nekih, ali ne

⁵⁰ Odluka u predmetu *Milošević*, par. 39; Odluka u predmetu *Lukić*, par. 44; Odluka u predmetu *Bisengimana*, par. 16-17.

⁵¹ V. gore, par. 28.

⁵² V. gore, par. 29.

⁵³ V. gore, par. 23, 26.

⁵⁴ V. gore, par. 23.

⁵⁵ Odluka u predmetu *Milošević*, par. 43; Odluka u predmetu *Lukić*, par. 46; *Tužilac protiv. Miroslava Brale*, predmet br. MICT-14-78-ES, Odluka u vezi s prijevremenim puštanjem Miroslava Brale na slobodu, 31. decembar 2019. (javno redigovano) (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Bralo*), par. 37-41.

⁵⁶ Odluka u predmetu *Krstić* od 3. februara 2025., par. 29; Odluka u predmetu *Milošević*, par. 44; Odluka u predmetu *Bralo*, par. 39 i tamo navedene reference.

i svih faktora i od osuđenih osoba se ne očekuje da zadovolje sve ove pokazatelje kako bi pokazale rehabilitaciju.⁵⁷

43. Na osuđenim osobama je da pokažu da su ostvarile dovoljan napredak u svojoj rehabilitaciji i da bi odobravanje puštanja na slobodu prije nego što je kazna izdržana u cijelosti predstavljalo odgovorno vršenje predsjednikovog ovlaštenja.⁵⁸ S obzirom na to da genocid, zločini protiv čovječnosti i ratni zločini spadaju u najteže zločine poznate ljudskom rodu, nije primjereno gledati na rehabilitaciju izvršilaca tih zločina kroz istu prizmu kao na rehabilitaciju izvršilaca takozvanih običnih domaćih krivičnih djela.⁵⁹

44. Što se tiče mjere u kojoj je Prlić pokazao rehabilitaciju, napominjem da je najvažniji dokazni materijal koji mi je predložen sljedeći: (i) Molba, uključujući i Izjavu; i (ii) Izvještaj Ujedinjenog Kraljevstva.

(a) Vladanje u zatvoru

45. Dobro vladanje u zatvoru je apsolutni minimum koji se očekuje od osuđene osobe za vrijeme izdržavanja kazne.⁶⁰ Po mom mišljenju, takvo dobro vladanje ne može samo po sebi pokazati rehabilitaciju osobe osuđene za neke od najgusnijh međunarodnih zločina.⁶¹

46. Prema izvještaju Ujedinjenog Kraljevstva, Prlić ispoljava “[primjereno] vladanje i držanje [...] i prema osoblju i prema ostalim zatvorenicima”.⁶² On se “ophodi pristojno”, “s poštovanjem” i nikada nije dobio “[u]pozorenje zbog negativnog vladanja”.⁶³ Prema navodima, također je djelovao kao “mirotvorac” ukoliko bi došlo do sukoba među ostalim zatvorenicima.⁶⁴ Nadalje, Prlić pohađa “tečaj kreativnog pisanja”, svira tokom sedmičnog katoličkog obreda i radi u zatvorskoj biblioteci.⁶⁵

47. Na osnovu dostupnih informacija, Prlićevo vladanje u zatvoru je vrlo dobro i, kao takvo, zasluhuje priznanje. Međutim, kako se navodi gore u tekstu, dobro vladanje u zatvoru ne može

⁵⁷ Odluka u predmetu *Krstić* od 3. februara 2025., par. 29; Odluka u predmetu *Milošević*, par. 44; Odluka u predmetu *Bralo*, par. 39.

⁵⁸ Odluka u predmetu *Krstić* od 3. februara 2025., par. 30; Odluka u predmetu *Milošević*, par. 45; Odluka u predmetu *Bralo*, par. 39.

⁵⁹ Odluka u predmetu *Krstić* od 3. februara 2025., par. 30; ; Odluka u predmetu *Milošević*, par. 45; Odluka u predmetu *Bralo*, par. 38.

⁶⁰ Odluka u predmetu *Krstić* od 3. februara 2025., par. 31; Odluka u predmetu *Milošević*, par. 46; Odluka u predmetu *Krstić* 15. novembra 2022., par. 49.

⁶¹ Odluka u predmetu *Krstić* od 3. februara 2025., par. 31; Odluka u predmetu *Milošević*, par. 46; Odluka u predmetu *Bralo*, par. 38.

⁶² Izvještaj Ujedinjenog Kraljevstva, str. 4. V. također Izvještaj Ujedinjenog Kraljevstva, str. 8.

⁶³ Izvještaj Ujedinjenog Kraljevstva, str. 4.

⁶⁴ Izvještaj Ujedinjenog Kraljevstva, str. 4.

⁶⁵ Izvještaj Ujedinjenog Kraljevstva, str. 4.

samo po sebi pokazati rehabilitaciju osobe osuđene za neke od najgнусnijih međunarodnih zločina.⁶⁶ Stoga je potrebno razmotriti druge elemente, što ću sada i učiniti.

(b) Prihvatanje odgovornosti, znaci kritičkog razmišljanja i izražavanje iskrenog kajanja i žaljenja

48. U jurisprudenciji Mehanizma utvrđeno je sljedeće: (i) prihvatanje odgovornosti za počinjene zločine je važan faktor u ocjeni rehabilitacije osuđenog lica, iako ne predstavlja pravni uslov za pokazivanje rehabilitacije niti je preduslov za prijevremeno puštanje na slobodu; i (ii) djelimično prihvatanje odgovornosti od strane osuđene osobe zasluđuje da mu se prida pozitivna težina, ali svaki stepen primjetne razlike između uloge koju osuđeno lice pripisuje samo sebi i uloge koju je zapravo imalo može ukazivati da nije dovoljno kritički razmišljalo o svojim zločinima.⁶⁷

49. Po mom mišljenju, izjavu koja je data ili na koju se upućuje u prilog molbi za prijevremeno puštanje na slobodu ne treba razmatrati izolovano od njenog šireg konteksta.⁶⁸ Sadržaj svake takve izjave treba da bude potkrijepljen pozitivnim postupcima osuđene osobe koji pokazuju da je ta osoba kritički razmislila o svojim zločinima i da se iskreno kaje.⁶⁹ Opipljivi dokazi rehabilitacije svakako su suštinski aspekt koji pomaže da se iskreni izrazi kajanja ili žaljenja razlikuju od onih koji su više oportunistički.⁷⁰

50. Prlić tvrdi da prihvata konačnu presudu u svom predmetu.⁷¹ Konkretnije, on “prihvata da su [...] zločin[i] počinjen[i] tijekom oružanog sukoba HVO-a i ABiH 1992-94, [kako je utvrđeno u presudama]”.⁷² On također “prihvać[a] osobnu odgovornost za zločine zbog kojih [je] osuđen” i “[izražava duboko kajanje i žaljenje] zbog svojih djela i propusta [u počinjenju tih zločina]”.⁷³ Nadalje, Prlić “prihvać[a] svoju presudu” i “i izražav[a] duboko kajanje i iskreno žaljenje zbog toga svim žrtvama bošnjačke nacionalnosti i njihovim obiteljima”.⁷⁴

51. U svojoj Izjavi, Prlić piše:

⁶⁶ V. gore, par. 45.

⁶⁷ Odluka u predmetu *Krstić* od 3. februara 2025., par. 37; Odluka u predmetu *Milošević*, par. 52; *Tužilac protiv Vlastimira Đorđevića*, predmet br. MICT-14-76-ES, Odluka po molbama za prevremeno puštanje na slobodu Vlastimira Đorđevića, 30. novembar 2021. (javno redigovano), par. 70.

⁶⁸ Odluka u predmetu *Krstić* od 3. februara 2025., par. 38; Odluka u predmetu *Milošević*, par. 53; Odluka u predmetu *Krstić* od 15. novembra 2022., par. 61.

⁶⁹ Odluka u predmetu *Krstić* od 3. februara 2025., par. 38; Odluka u predmetu *Milošević*, par. 53; Odluka u predmetu *Krstić* od 15. novembra 2022., par. 61.

⁷⁰ Odluka u predmetu *Krstić* od 3. februara 2025., par. 38; Odluka u predmetu *Milošević*, par. 53; *Tužilac protiv Miroslava Brale*, predmet br. MICT-14-78-ES, Odluka po Molbi za prijevremeno puštanje na slobodu Miroslava Brale, 28. decembar 2023. (javno redigovano), par. 62.

⁷¹ Molba, par. 12.

⁷² Molba, par. 12.

⁷³ Molba, par. 12.

⁷⁴ Molba, par. 12.

Svjestan sam da će moje izjave možda naići na nerazumijevanje i odbijanje, pa i među pojedincima iz naroda kojem pripadam. Svjestan sam da će mnogi propitivati i sumnjati u moje motive. To je, međutim, teret kojeg mi nije teško prihvatiti, jer ja to moram i želim učiniti. Zbog pijeteta i sućuti prema žrtvama i njihovim obiteljima. Zbog Bosne i Hercegovine i njene budućnosti. Najzad, to činim i zbog sebe i svoje savjesti, da bih kao ljudsko biće mogao, unatoč svemu, nastaviti živjeti.

Postoje istine koje je najteže priznati samome sebi. Dugo vremena sam negirao osobnu odgovornost za zločine počinjene nad BH Muslimanima/Bošnjacima tijekom oružanog sukoba HVO i ABiH 1992-94. čak i nakon što je Žalbeno vijeće ICTY odbilo moju žalbu i potvrdilo osuđujuću presudu. Razmatrao sam i mogućnost podnošenja zahtjeva za reviziju te presude. Nakon dolaska u HMP Isle of Wight, početkom 2019., počeo sam detaljno analizirati svoje presude. To je trajalo mjesecima. Pročitao sam presude nekoliko puta, otvorena uma i srca. Počeo sam te presude čitati i sebe i svoju ulogu u počinjenim zločinima preispitivati očima žrtava, mojih sugrađana muslimansko/bošnjačke nacionalnosti. Očima onih koji su pretrpjeli posljedice mojih odluka, mojih djela i mojih propusta. Tom procesu samoispitivanja pogodovala je i samoća zatvorskog života.

[...]

Ono o čemu mogu govoriti jeste rezultat tog preispitivanja. A rezultat je moje prihvaćanje odgovornosti za zločine zbog kojih sam osuđen i moje kajanje zbog mojih djela i propusta koji su ih uzrokovali ili im pridonijeli. Ja prihvaćam svoju presudu i svoju ulogu u zločinima zbog kojih sam osuđen. Ja prihvaćam osobnu odgovornost za počinjene zločine zbog svojih djela i propusta i izražavam duboko kajanje i iskreno žaljenje zbog toga svim žrtvama bošnjačke nacionalnosti i njihovim obiteljima. Moja uloga jednog od čelnika HZ/HR Herceg-Bosne i osobna odgovornost detaljno su opisane i elaborirane u presudama koje su javno objavljene i svima dostupne. Svatko ih može pročitati. Ja prihvaćam činjenična utvrđenja sadržana u tim presudama, kao i UZP oblike odgovornosti po kojima sam osuđen. Ja prihvaćam svoju krivnju. Ne mogu tražiti oprost. Ja samome sebi ne mogu oprostiti. S tom spoznajom i s tim teretom živim već nekoliko godina i tako će biti do kraja mog života.

[...]

Ja nisam negirao zločine HVO-a počinjene prema bošnjačkom stanovništvu. Ja sam u više navrata izražavao i žaljenje zbog toga. Ti izrazi žaljenja bili su iskreni. Ali im je nešto bitno nedostajalo – svijest o mojoj ulozi i priznanje osobne odgovornosti za te zločine. Mehanizmi potiskivanja i negiranja bili su presnažni u mojim tadašnjim životnim okolnostima. Nalazio sam izlike i opravdanja u ratnim prilikama, ograničenim ovlastima, zločinima druge strane, nacionalnim interesima i ciljevima. Potiskivanju i negiranju je vjerojatno pridonio i strah od mogućih negativnih posljedica za članove moje obitelji i mene, ali i sram.⁷⁵

52. U izvještaju Ujedinjenog Kraljevstva, zatvorske vlasti imaju u vidu više drugih Prlićevih izjava koje su relevantne za ocjenu njegove rehabilitacije. Na primjer, Prlić je izjavio da “priznaje da treba da bude kažnjen za svoj udruženi zločinački poduhvat u etničkom čišćenju i da je to ‘cijena

⁷⁵ Izjava, str. 1-2.

koju mor[a] da plati[i] društvu”.⁷⁶ Prlić je zatvorskim vlastima rekao da “smatra da nije uspio u svojim naporima da se postigne ujedinjena država koja bi uključivala i bosanske Hrvate i Muslimane” i da je ostao u Vladi jer je mislio da “će se stvari još pogoršati ako on ode”.⁷⁷ Prlić je, kako se navodi, dodao “da su se zbog prirode rata društvene konvencije urušile i da su se ljudi ponašali na način na koji se normalno ne bi ponašali” i “da su dosta antimuslimanskog raspoloženja pokretali Hrvati koji su živjeli izolovano u selima”.⁷⁸

53. Zatvorske vlasti dalje navode da Prlić smatra da nije imao “dovoljno ovlasti u to vrijeme da spriječi te zločine”, ali da je također rekao da je bio “osob[a] na ‘čelu vlade’” sa “sveukupn[om] odgovorno[šću] za etničko čišćenje”.⁷⁹ U stvari, Prlić je “prelazio s izjava da u to vrijeme nije vjerovao da ima ovlasti i moć da interveniše i spriječi etničko čišćenje, na izjave da se osjeća odgovornim i da bi volio da je učinio više, ali nije mogao da objasni šta je to više šta je mogao da učini”.⁸⁰

54. Zatvorske vlasti također izvještavaju da je Prlić naveo da nije imao “negativna osjećanja prema [Muslimanima] kao grupi” i da je opisao kako je “osnovao institut koji koristi najnoviju forenzičku tehniku za traženje nestalih osoba i njihovo spajanje s porodicama, kako bi mogli da osjete razrješenje”.⁸¹ Dalje je ukazao na to da se “u to vrijeme izvinio zbog postupanja prema muslimanskom stanovništvu” i da je “nedavno prisustvovao proslavi Bajrama, gdje se izvinio prisutnima zbog ponašanja Hrvata prema Bošnjacima Muslimanima, do kojeg je možda došlo u njegovo ime”.⁸² Prlić, kako se navodi, nastoji da ne “osjeća previše emocija” i da “bude zauzet i zaposlen, jer bi njegov svakodnevni osjećaj krivice i njegove negativne misli bili previše za njega da podnese”.⁸³

55. Izjava je značajna budući da predstavlja javno iskazivanje kojim se prihvataju istorijske činjenice koje je utvrdio MKSJ. Kao takva, ona ima potencijal da promoviše pomirenje i da predstavlja protivtežu silama poricanja i istorijskog revizionizma, te da time doprinese važnom naslijeđu MKSJ-a. Međutim, da bi Izjava smisleno preteгла u prilog prijevremenom puštanju Prlića na slobodu, moram biti uvjerena u iskrenost njegovih riječi. Pored toga, da bih ocijenila Prlićevu iskrenost, uzela sam u obzir vrijeme u kojem je Izjava nastala i sve druge korake koje je preduzeo. Također sam razmotrila ono što zatvorske vlasti navode u vezi s procesom njegove rehabilitacije.

⁷⁶ Izvještaj Ujedinjenog Kraljevstva, Dodatak D, str. 36.

⁷⁷ Izvještaj Ujedinjenog Kraljevstva, Dodatak D, str. 37.

⁷⁸ Izvještaj Ujedinjenog Kraljevstva, Dodatak D, str. 37-38.

⁷⁹ Izvještaj Ujedinjenog Kraljevstva, Dodatak D, str. 37.

⁸⁰ Izvještaj Ujedinjenog Kraljevstva, Dodatak D, str. 38.

⁸¹ Izvještaj Ujedinjenog Kraljevstva, Dodatak D, str. 38.

⁸² Izvještaj Ujedinjenog Kraljevstva, Dodatak D, str. 38-39.

56. Imam u vidu da osuđene osobe mogu imati snažan motiv da daju uopštene izjave o zločinima iz prošlosti i da osuđene osobe mogu da izraze kajanje oportunistički, u svrhu potkrepe molbi za prijevremeno puštanje na slobodu. Ostaje činjenica da su riječi samo to – riječi – i da se o njihovoj iskrenosti mora suditi analiziranjem opšteg konteksta u kojem se daju, ocjenjivanjem da li se odražavaju u konkretnim koracima koje preduzima osuđena osoba i koji se mogu provjeriti, te uzimanjem u obzir vremena u kojem se ti koraci preduzimaju.

57. Iako Prlić priznaje važne stvari, njegove riječi često ostaju uopštenog karaktera i nedostaje im razrada. S tim u vezi, indikativno je da Prlić kaže da su njegova uloga i lična odgovornost “opisan[i] [...] i elaboriran[i] u presudama koje su objavljene i koje su svima dostupne” i da ih “[s]vatko [...] može pročitati”.⁸⁴ Takve opšte izjave, za razliku od preciznijeg priznanja svoje uloge, stanja svijesti i zločina za koje je proglašen odgovornim, kao i konkretne boli žrtava njegovih zločina i njihovih porodica, ne doprinose pokazivanju iskrenog razmišljanja o njegovim zločinima. Nedostatak kritičkog razmišljanja također se pokazuje Prličevim protivrječnim izjavama u vezi s njegovom ulogom i vlašću tokom sukoba, a zatvorske vlasti primjećuju da on oscilira između izjava da nije imao vlast i toga da kaže da je bio na “čelu vlade” i da želi da je učinio više. Konkretno, čini se da je Prličeva tendencija da minimizira svoju nadležnost tokom sukoba, uz istovremeno priznanje da je bio na visokom položaju odgovornosti, u neskladu s punom težinom njegovih radnji. Na kraju, izjave poput onih da su se “zbog prirode rata društvene konvencije urušile i da su se ljudi ponašali na način na koji se normalno ne bi ponašali” i da su “dosta antimuslimanskog raspoloženja pokretali Hrvati koji su živjeli izolovano u selima” kod mene ostavljaju uporan utisak da se Prlić još uvijek nastoji distancirati od počinjenih zločina ili da ih nastoji opravdati.

58. Pored toga, mada sam svjesna da je Prlić lišen slobode i da zbog toga ono što se od njega očekuje da učini može biti ograničeno, konstatujem da to što Izvještaj Ujedinjenog Kraljevstva sadrži upadljivo malo informacija u vezi s eventualnim aktivnostima koje mogu da pomognu u procesu Prličeve rehabilitacije i što je moglo dodati više kredibiliteta iskrenosti riječi u Izjavi, mnogo govori. Na primjer, Prličeva navodna nastojanja da osnuje “institut za traženje nestalih osoba” ili traženje oprosta na proslavi Bajrama su za pohvalu, ali nisu razrađena u njegovoj argumentaciji ni potkrijepljena opipljivim dokazima ni daljnjim objašnjenjem njihovog obima ili uticaja. Ta nastojanja mogla bi da me uvjere da on nije ravnodušan prema žrtvama svojih zločina, ali odsustvo provjerljivih detalja o tim aktivnostima slabi tezu o iskrenoj predanosti pomirenju.

⁸³ Izvještaj Ujedinjenog Kraljevstva, Dodatak D, str. 38.

⁸⁴ Izjava, str. 1-2.

59. Također sam razmotrila Prličevu argumentaciju u vezi s njegovim ponašanjem nakon sukoba i doprinosu pomirenju.⁸⁵ Napominjem da je na suđenju više međunarodnih posrednika, koje je Pretresno vijeće smatralo vjerodostojnim, potvrdilo Prličeve napore za pomirenje i rješavanje međunacionalnih problema i činjenicu da je on bio “za međunarodnu zajednicu nezamjenjiv politički akter”.⁸⁶ Ovo ponašanje, pokazano konkretnim radnjama a ne samo riječima, daje vjerodostojnost iskrenosti Izjave. Međutim, budući da je Pretresno vijeće već uzelo u obzir to ponašanje kao olakšavajuću okolnost⁸⁷ i da je to ponašanje manifestirano prije više od 25 godina, ne radi se o uvjerljivom dokazu sadašnje rehabilitacije koji bi opravdao odobravanje prijevremenog puštanja na slobodu.

60. U zaključku, Prličevo generalno prihvatanje odgovornosti za svoje zločine ne pokazuje u dovoljnoj mjeri kritičko razmišljanje ni iskreno kajanje. Njegovo samopropitivanje čini se nepotpunim, a njegovi izrazi kajanja još nisu potkrijepljeni opipljivim dokazima rehabilitacije. Iako su ostvareni neki pozitivni koraci u rehabilitaciji, njegove tvrdnje ostaju u velikoj mjeri neprovjerene dok ne bude mogao pružiti jasne, konkretne pokazatelje introspekcije i napretka mimo verbalnih tvrdnji. Podstičem ga da i dalje sarađuje sa zatvorskim vlastima u kontinuiranom procesu samoispitivanja i rehabilitacije, tako da se njegova sadašnja predanost značajnoj promjeni može jasnije utvrditi.

(c) Duševno stanje i izgledi za uspješnu reintegraciju u društvo

61. Prlič tvrdi da tokom boravka u zatvoru održava bliske veze s članovima svoje porodice i da je s njima u redovnom kontaktu.⁸⁸ Porodica mu pruža “dragocjenu emocionalnu podršku”, što će mu pomoći da se reintegrira u hrvatsko društvo ako bude prijevremeno pušten na slobodu.⁸⁹ On dalje tvrdi da ne postoji ni najmanji rizik da ponovo izvrši neko krivično djelo i da ne predstavlja opasnost ni prijetnju ni za jednu osobu ili za javni red i bezbjednost, ni u Hrvatskoj ni u Bosni i Hercegovini.⁹⁰ Prlič bi, ukoliko bude prijevremeno pušten na slobodu, živio u [REDIGOVANO], u Hrvatskoj i bio bi u mogućnosti da se izdržava penzijom.⁹¹ Na kraju, on se obvezuje da će prihvatiti i poštovati sve uslove koji mu budu određeni u okviru prijevremenog puštanja na slobodu.⁹²

⁸⁵ Molba, par. 22-23, 25-26.

⁸⁶ Prvostepena presuda, tom. 4, par. 1322.

⁸⁷ Prvostepena presuda, tom. 4, par. 1322.

⁸⁸ Molba, par. 32.

⁸⁹ Molba, par. 32.

⁹⁰ Molba, par. 33.

⁹¹ Molba, par. 34.

⁹² Komentari, par. 12; Molba, par. 35.

62. Kako navode zatvorske vlasti, Prlić nema [REDIGOVANO].⁹³ Potvrđuju da Prlić održava dobre kontakte s porodicom za vrijeme boravka u zatvoru.⁹⁴ Nakon što bude pušten na slobodu, Prlić se izgleda namjerava baviti “kulturnim događajima kao što su umjetnost i pozorište” i [REDIGOVANO].⁹⁵ Pored toga, Prlić je ostao u kontaktu s prijateljima van zatvora i prima tri dnevna lista iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine, tako da se osjeća povezanim sa zemljom u koju namjerava da se vrati kada bude pušten na slobodu.⁹⁶

63. Smatram da Prlićeva argumentacija u vezi s njegovim bliskim vezama s porodicom i njegovom spremnošću da postupa u skladu sa svim uslovima koji budu određeni po njegovom prijevremenom puštanju na slobodu zaslužuje pozitivnu težinu u razmatranju njegovih izgleda za uspješnu reintegraciju u društvo.

(d) Ukupna ocjena

64. Prlić ispoljava dobro vladanje u zatvoru i preduzima pozitivne korake u procesu svoje rehabilitacije. Međutim, nakon što sam pregledala sve informacije koje su mi predočene, mišljenja sam da Prlić još nije dosegao dovoljan nivo rehabilitacije da bi zaslužio prijevremeno puštanje na slobodu. Podstičem ga da i dalje radi na procesu rehabilitacije, i to tako da može pružiti konkretne dokaze svoje predanosti rehabilitaciji.

4. Značajna saradnja s Tužilaštvom

65. Tužilaštvo tvrdi da se Prlić stavio na raspolaganje za razgovor u svojstvu osumnjičenog 2001. godine; međutim, Pretresno vijeće ovu saradnju nije smatralo olakšavajućom okolnošću.⁹⁷ Tužilaštvo iznosi argument da njegovoj saradnji ne treba pridati nikakvu težinu.⁹⁸

66. Prlić ne osporava da Pretresno vijeće nije uzelo u obzir njegovu saradnju kao olakšavajuću okolnost, ali traži da bude pozitivno ocijenjena u kontekstu donošenja odluke po Molbi.⁹⁹

67. Dobrovoljni pristanak na razgovor u svojstvu osumnjičenog ukazuje na određeni stepen saradnje s Tužilaštvom, budući da može pomoći efikasnom provođenju pravde.¹⁰⁰ Međutim, ovaj jedan slučaj saradnje ne može se smatrati “značajnim”, a Prlić ne pokazuje nijedan kasniji slučaj

⁹³ Izvještaj Ujedinjenog Kraljevstva, Dodatak C, str. 30.

⁹⁴ Izvještaj Ujedinjenog Kraljevstva, str. 5.

⁹⁵ Izvještaj Ujedinjenog Kraljevstva, Dodatak D, str. 40-41.

⁹⁶ Izvještaj Ujedinjenog Kraljevstva, Dodatak D, str. 41.

⁹⁷ Memorandum Tužilaštva, par. 14.

⁹⁸ Memorandum Tužilaštva, par. 14.

⁹⁹ Molba, par. 15-20.

¹⁰⁰ *Tužilac protiv Dragoljuba Kunarca*, predmet br. MICT-15-88-ES.1, Odluka po Molbi za prijevremeno puštanje na slobodu Dragoljuba Kunarca, 22. juli 2024., par. 72.

saradnje s Tužilaštvom za vrijeme izdržavanja kazne. Uslijed toga, ne smatram primjerenim da u ocjenjivanju Molbe pridam ikakvu težinu Prlićevoj saradnji s Tužilaštvom.

C. Ostali faktori

1. Komentari i informacije Tužilaštva

68. U odlukama u vezi s prijevremenim puštanjem na slobodu utvrđeno je da predsjednik može da primi i razmotri opšte komentare i informacije Tužilaštva u vezi s molbama za prijevremeno puštanje na slobodu.¹⁰¹ Predsjednik će tome pristupiti oprezno, kako bi izbjegao svaki nerazumni disparitet na štetu osuđene osobe, te će pažljivo, za svaki slučaj posebno, ocjenjivati koji argumenti su od stvarne relevantnosti u datom predmetu, imajući u vidu prava osuđene osobe.¹⁰²

69. Tužilaštvo priznaje da je Prlić ostvario važan napredak u rehabilitaciji, ali tvrdi da nije pokazao da je prijevremeno puštanje na slobodu u njegovom slučaju opravdano.¹⁰³ Konkretno, Tužilaštvo iznosi argument da Prlićevi izrazi kajanja i prihvatanja odgovornosti ostaju uopšteni i nejasni, bez kritičkog artikulisanja i razrade.¹⁰⁴ Kako navodi Tužilaštvo, Pretresno vijeće je već uzelo u obzir Prlićevo ponašanje nakon rata, kojim je davao podršku mirovnim planovima i ono, u odsustvu daljnjih napora za pomirenje, ne treba da preteže u prilog njegovom prijevremenom puštanju na slobodu.¹⁰⁵

70. Pridala sam dužnu pažnju komentarima i informacijama Tužilaštva u vezi s Molbom.

2. Stavovi Hrvatske

71. Ministar pravosuđa Hrvatske [REDIGOVANO].¹⁰⁶

72. Primila sam na znanje da je Hrvatska [REDIGOVANO].

3. Uticaj na žrtve i svjedoke

73. WISP primjećuje da prijevremeno puštanje na slobodu osuđene osobe može uticati na žrtve i svjedoke na razne načine.¹⁰⁷ Saznanje da je osuđena osoba puštena na slobodu iz sredstava javnog

¹⁰¹ Odluka u predmetu *Krstić* od 3. februara 2025., par. 63; Odluka u predmetu *Milošević*, par. 67; Odluka u predmetu *Bralo*, par. 69.

¹⁰² Odluka u predmetu *Krstić* od 3. februara 2025., par. 63; Odluka u predmetu *Milošević*, par. 67; *Tužilac protiv Radoslava Brđanina*, predmet br. MICT-13-48-ES, Odluka po Molbi Radoslava Brđanina za prijevremeno puštanje na slobodu 28. februar 2020. (javno redigovano), par. 83.

¹⁰³ Memorandum Tužilaštva, par. 2, 9, 24.

¹⁰⁴ Memorandum Tužilaštva, par. 11.

¹⁰⁵ Memorandum Tužilaštva, par. 12.

¹⁰⁶ Dopis ministra pravosuđa Hrvatske od 8. aprila 2024., str. 1.

informisanja ili putem drugih kanala, ili pak neočekivanim susretom na javnom mjestu moglo bi povećati percepciju rizika kod žrtava i svjedoka, djelovati na njihovu psihosocijalnu dobrobit ili ih ponovo traumatizovati.¹⁰⁸ Druge žrtve i/ili svjedoci mogu potencijalno biti izloženi prijetnji fizičkim zlostavljanjem ili zastrašeni od strane osuđene osobe ili onih koji je podržavaju u znak odmazde zbog njihovog učestvovanja u postupku i doprinosa osuđujućim presudama od strane MKSJ-a.¹⁰⁹

74. WISP je razmotrio 308 preživjelih svjedoka relevantnih za Prlićev predmet.¹¹⁰ Za one koji žive u Hrvatskoj ocijenjeno je da “nisu ranjivi” i nisu prijavili zabrinutost u vezi s bezbjednošću.¹¹¹ WISP je također razmotrio svjedoke koji žive u Bosni i Hercegovini, s obzirom na to da Prlić i dalje ima porodične i poslovne veze u dijelovima Bosne i Hercegovine gdje su se odigrali njegovi zločini.¹¹² Neki od svjedoka koji žive u Bosni i Hercegovini ocijenjeni su kao “ranjivi”, ali niko od njih nije prijavio zabrinutost WISP-u ni lokalnim vlastima.¹¹³

75. Nadalje, Savez logoraša u Bosni i Hercegovini protivi se Molbi i kaže da je Prlić bio “jedna od najodgovornijih osoba za stravične, sistemske zločine počinjene u periodu 1992.-1995. na teritorijama koje su kontrolirale civilne i vojne vlasti kojima je bio nadređeni” i da on “ne žali niti se kaje za brojna zlodjela za koja je i osuđen”.¹¹⁴

76. Udruženje žrtava i svjedoka genocida iznosi prigovor na prijevremeno puštanje Prlića na slobodu i tvrdi da se on “nikada nije iskreno pokajao za svoja djela”, te dovodi u pitanje vrijeme davanja Izjave.¹¹⁵

77. Udruženje logoraša Mostar protivi se Molbi, naglašava zločine koje je Prlić počinio i tvrdi da je Prlić “autor” plana za uspostavu HZ(R) H-B i da ga je “revnosno provodio” time što je, između ostalog, potpisao naređenje za uspostavljanje koncentracionih logora za sve koji ne pristaju na koncept nove republike, prvenstveno po “etničkom ključu”.¹¹⁶ Ovo udruženje također kaže da je Prlićevo ponašanje nakon zločina i u zatvoru čisto oportunističko kako bi obezbijedio prijevremeno puštanje na slobodu.¹¹⁷

¹⁰⁷ Memorandum WISP-a, par. 17.

¹⁰⁸ Memorandum WISP-a, par. 17.

¹⁰⁹ Memorandum WISP-a, par. 17.

¹¹⁰ Memorandum WISP-a, par. 4.

¹¹¹ Memorandum WISP-a, par. 12.

¹¹² Memorandum WISP-a, par. 7, 18.

¹¹³ Memorandum WISP-a, par. 13-15.

¹¹⁴ Dopis Udruženja logoraša str. 1-2.

¹¹⁵ Dopis Udruženja žrtava i svjedoka genocida, str. 1-2.

¹¹⁶ Dopis Udruženja logoraša Mostar, str. 1-3.

¹¹⁷ Dopis Udruženja logoraša Mostar, str. 3-4.

78. Odbor roditelja pripadnika Armije Bosne i Hercegovine Vranica Mostar tvrdi da Prlić ne zaslužuje da mu se odobri prijevremeno puštanje na slobodu i naglašava da on “nikada ni[je] javno uputi[o] izvinjenje žrtvama Mostara” i “nikada nije dao informaciju o grobnici ubijenih ratnih vojnih zarobljenika iz Komande 4. korpusa ARBiH ‘Vranica’”.¹¹⁸

79. Na kraju, Udruženje građana civilnih žrtava rata Mostar protivi se Molbi i tvrdi da je jedina zadovoljština za žrtve to što znaju da će “zločinac odslužiti svoju zakonom određenu kaznu zatvora”.¹¹⁹

80. Prlić odgovara da razumije i poštuje bol i tugu žrtava i tvrdi da je “jedino što čovjek u [njegovoj] situaciji može humano učiniti [...] suočiti se sa svojom odgovornošću za počinjene zločine, iskreno prihvatiti svoju krivicu, pokajati se, izraziti žaljenje i saučešće žrtvama i njihovim srodnicima”.¹²⁰

81. Primila sam na znanje sve ove informacije u vezi s Molbom.

4. Zdravstveno stanje osuđene osobe

82. U ranijim odlukama zdravstveno stanje osuđene osobe uzimano je u obzir u kontekstu molbe za prijevremeno puštanje na slobodu.¹²¹ Konkretno, primjećujem da zdravstveno stanje osuđene osobe mora biti uzeto u obzir kada je zbog ozbiljnosti tog zdravstvenog stanja daljnji boravak osuđene osobe u zatvoru neprimjeren.¹²²

83. Prlić ne navodi da njegovo zdravstveno stanje treba uzeti u obzir u kontekstu Molbe ni da postoje uvjerljive ili izuzetne okolnosti koje bi opravdale njegovo prijevremeno puštanje na slobodu.

84. U Izvještaju Ujedinjenog Kraljevstva ukazuje se na to da Prlić [REDIGOVANO].¹²³

85. Informacije koje su mi predočene ne navode me na zaključak da bi Prlićevo zdravstveno stanje učinilo njegov daljnji boravak u zatvoru neprimjerenim. Shodno tome, ne postoje uvjerljivi humanitarni razlozi koji bi opravdali njegovo prijevremeno puštanje na slobodu. Ipak, prilikom

¹¹⁸ E-mail poruka Odbora Vranica, str. 1-2.

¹¹⁹ Dopis Udruženja civilnih žrtava rata, str. 1.

¹²⁰ Komentari, par. 16.

¹²¹ Odluka u predmetu *Krstić* od 3. februara 2025., par. 68; Odluka u predmetu *Milošević*, par. 83; Odluka u predmetu *Bisengimana*, par. 32.

¹²² Odluka u predmetu *Krstić* od 3. februara 2025., par. 68; Odluka u predmetu *Milošević*, par. 83; *Tužilac protiv Ljubiše Beare*, predmet br. MICT-15-85-ES.3, Javna redigovana verzija Odluke predsjednika u vezi s prijevremenim puštanjem na slobodu Ljubiše Beare od 7. februara 2017., 16. juni 2017., par. 47-49.

¹²³ Izvještaj Ujedinjenog Kraljevstva, Dodatak C, str. 29, 31.

donošenja odluke po Molbi uzela sam u obzir informacije o Prlićevom zdravstvenom stanju, u okviru ukupne ocjene više faktora.

5. Konsultacije

86. Prilikom donošenja odluke u vezi s tim da li da odobrim Molbu, konsultovala sam se s još troje sudija Mehanizma, u skladu s pravilom 150 Pravilnika i paragrafom 16 Uputstva.¹²⁴ Sudija Liu naglašava veliku težinu Prlićevih zločina i da prijevremeno puštanje na slobodu treba biti izuzetna mjera. Sudija Agius ukazuje na to da Prlić nije u dovoljnoj mjeri pokazao da se rehabilitovao, iako priznaje da je ostvaren napredak. Obojica su za to da se Molba odbije. Sudija Antonetti kaže da bi on bio za uslovno puštanje Prlića na slobodu, s obzirom na njegovo izvrsno vladanje tokom suđenja i u pritvoru, na to da je izdržao dvije trećine kazne, da je ranije pokazao želju za pomirenjem koja proizlazi iz njegovog učestvovanja u vlasti nakon potpisivanja Dejtonskih sporazuma, kao i na to da bi puštanje visokog političkog lidera na slobodu moglo imati pozitivan učinak na pomirenje na nacionalnom nivou.

87. Zahvaljujem kolegama na izraženim stavovima u vezi s ovim pitanjima, koje sam uzela u obzir prilikom konačnog ocjenjivanja Molbe.

V. ZAKLJUČAK

88. Mišljenja sam da Molbu treba odbiti. Iako Prlić ispunjava uslove za razmatranje prijevremenog puštanja na slobodu, velika težina njegovih zločina i nedovoljno pokazivanje rehabilitacije značajni su faktori koji govore protiv takvog puštanja na slobodu. Pored toga, nisu mi predloženi dokazi da postoje uvjerljivi humanitarni razlozi zbog kojih bi bilo opravdano zanemariti ovu negativnu ocjenu.

VI. DISPOZITIV

89. Iz gore navedenih razloga i na osnovu člana 26 Statuta i pravila 150 i 151 Pravilnika, ovim **ODBIJAM** Molbu i **OBAVJEŠTAVAM** vlasti Ujedinjenog Kraljevstva da Prlićeva kazna ističe dana 16. avgusta 2032.

90. Sekretar se **UPUĆUJE** da vlastima Ujedinjenog Kraljevstva i Hrvatske, kao i Tužilaštvu Mehanizma, dostavi javnu redigovanu verziju ove odluke što je prije moguće.

¹²⁴ V. gore, par. 19.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je mjerodavna verzija na engleskom.

Dana 7. marta 2025.,
U Haagu,
Nizozemska.

/potpis na originalu/
sudija Graciela Gatti Santana
predsjednica

[pečat Mehanizma]